

Sygnatura akt VIII Ns 1240/15

\$%\$ (...)

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2018 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu VIII Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Anna Martyniec

Protokolant Karolina Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2018 r. we Wrocławiu sprawy

z wniosku B. S.

przy udziale P. K. (1), J. K. (1) i A. D.

o stwierdzenie nabycia spadku J. K. (2) i J. K. (3)

postanawia:

I. stwierdzić, że spadek po J. K. (2) zmarłym dnia 16 czerwca 2009 r. we W., ostatnio zamieszkałym we W. przy ul. (...) na podstawie ustawy nabyli: synowie W. K. i R. K. po ½ części wprost;

II. stwierdzić, że spadek po J. K. (3) zmarłej dnia 14 lutego 2010 r. w O., ostatnio zamieszkałej we W. przy ul. (...) na podstawie testamentu notarialnego z dnia 23 listopada 2009 r. nabył B. S. w całości;

III. nakazać wnioskodawcy uiścić na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Śródmieścia) kwotę 1808,52 zł tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Sygn. akt VIII Ns 1240/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawca B. S. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłych J. K. (3) i J. K. (2) na podstawie testamentów.

W uzasadnieniu wskazał, że J. K. (2), dziadek wnioskodawcy, ostatnio stale zamieszkały we W. przy ul. (...), zmarł we W. w dniu 16 września 2009 r. Spadkodawca pozostawił jeden testament ustny, sporządzony w dniu 12 czerwca 2009 r. w obecności świadków M. O., K. K. (obecnie N. – S.) oraz G. S.. Testamentem tym spadkodawca powołał wnioskodawcę jako jedynego spadkobiercę. Spadkodawczyni J. K. (3), babka wnioskodawcy, ostatnio zamieszkała we W. przy ul. (...), zmarła w O. w dniu 14 lutego 2010 r. Spadkodawczyni pozostawiła testament sporządzony w dniu 23 listopada 2009 r. w Kancelarii Notarialnej Notariusza B. N., którym jako jedynego spadkodawcę powołała wnioskodawcę.

Postanowieniem z dnia 11 czerwca 2010 r. sygn. akt VIII Ns 277/10 Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu wezwał do udziału w sprawę W. K. w charakterze uczestnika postępowania.

W piśmie procesowym z dnia 26-10-2010 r. uczestnik postępowania W. K. wskazał, że przedłożone przez wnioskodawcę testamenty budzą wątpliwości, gdyż w okresie rozporządzenia majątkiem spadkodawcy mogli być niepełnie sprawni umysłowo. Matka uczestnika – J. K. (3) chorowała na A., zaś zachowania ojca – J. K. (2), zarówno w stosunku do żony, jak i dzieci oraz sąsiadów, również mogło świadczyć o niezrównoważeniu psychicznym.

Ponadto okoliczności złożenia przez J. K. (2) oświadczenia, stanowiącego jego ostatnią wolę, budzą szereg wątpliwości, albowiem ojciec wraz z matką uczestnika nie mieszkali razem a ich małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód w 2003 r.; matka zamieszkiwała, w zasadzie, na stałe w mieszkaniu brata uczestnika R. K., położonym we W. przy ul. (...), aż do chwili śmierci brata, tj. do sierpnia 2009 r. Ponadto rodzice uczestnika byli ze sobą tak skonfliktowani, a trwało to prawdopodobnie od początku istnienia ich małżeństwa, że w ostatnich latach życia nie rozmawiali ze sobą, wymieniając komunikaty za pomocą „kartek” oraz pisząc na sobie donosy do organów ścigania. Trudno jest więc uwierzyć, że matka była przy ojcu w ostatnich chwilach życia i zawiadomiła byłą synową oraz wnuka o jego zamierzonym pójściu do szpitala i chęci pożegnania się. Niezrozumiałą jest również fakt znalezienia się przy J. K. (2) koleżanek wnioskodawcy – M. O. i K. K.. Spadkodawca J. K. (2) nie zmarł nagle; nic więc nie stało na przeszkodzie spisania przez niego testamentu bądź własnoręcznie, bądź za pośrednictwem notariusza, a przynajmniej, celem uwiarygodnienia testamentu ustnego – podpisania go. Możliwe było również przyprowadzenie notariusza do łóżka chorego, skoro po rozmowie z wnukiem i byłą synową, nadal był on przytomny i przebywał w szpitalu. Stan zdrowia spadkodawcy spisany w testamencie ustnym, nie był wynikiem nagłego pogorszenia. Choroba była procesem długotrwałym, w czasie którego spadkodawca, gdyby rzeczywiście sobie tego życzył, był w stanie sporządzić testament w innej, przewidzianej prawem, formie. Skutki prawne może wywrzeć tylko taki testament ustny, którego treść została stwierdzona w sposób przewidziany w art. 952 § 2 oraz 3 k.c.. Testament ustny, którego treść nie została prawidłowo potwierdzona, pozostanie wprawdzie testamentem ważnym, ale bezskutecznym. W myśl art. 952 § 2 k.p.c. treść testamentu ustnego może być potwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków, albo osoba trzecia spíše oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia. W piśmie powinno podane być miejsce i data ustnego oświadczenia woli spadkodawcy oraz miejsce i data sporządzenia pisma. Pismo to powinni podpisać albo spadkodawca i co najmniej, dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie (co najmniej trzech). Dokument przedłożony przez wnioskodawcę pod nazwą „stwierdzenie treści testamentu ustnego” nie wskazuje ani miejsca, ani daty spisania, jak również osoby, która go spisała, a jedynie określa w jakim czasie i gdzie został sporządzony testament ustny. W sprawie o sygn. akt V CK 175/02, w postanowieniu z dnia 25 września 2003 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że matka spadkobiercy powołanego w testamencie ustnym, nie może być osobą spisującą testament, a tym samym, świadkiem sporządzenia takiego testamentu, jak ma to miejsce w niniejszym stanie faktycznym.

W związku z powyższym uczestnik zarzucił bezskuteczność testamentu ustnego mając jednocześnie uzasadnione wątpliwości co do jego ważności ze względu na poczytalność spadkodawcy.

Dodatkowo uczestnik wskazał, że brat uczestnika – R. K., zmarły w (...) w dniu 18 sierpnia 2009 r., - posiadał – wg wiedzy uczestnika – troje dzieci, w tym dwoje obecnie pełnoletnich i jedno małoletnie, zamieszkujące wraz z matką w Polsce.

W tym stanie rzeczy uczestnik wniósł o stwierdzenie nieważności obu przedłożonych przez wnioskodawcę testamentów i stwierdzenia nabycia spadku po zmarłych: J. i J. K. (3) na podstawie ustawy.

W piśmie procesowym z dnia 27 grudnia 2010 r. wnioskodawca wskazał, że po pierwsze, uczestnik postępowania powinien zostać uznany za niegodnego dziedziczenia po swoich rodzicach, albowiem nigdy nie przejawiał żadnego zainteresowania wobec nich, a w czasie ich choroby nie sprawował nad nimi należytej opieki. Uczestnik jest osobą nadużywającą alkoholu, która trwoni i przepija wszystkie posiadane pieniądze. Nigdy nie przejawiał jakichkolwiek pozytywnych uczuć wobec swoich rodziców. Wielokrotnie zdarzało się, że będąc w stanie upojenia alkoholowego groził swojemu ojcu. O tych incydentach wielokrotnie był informowany wnioskodawca. Uczestnik był agresywny wobec swojej matki i rzadko pojawiał się w mieszkaniu swoich rodziców. Po drugie, twierdzenia uczestnika na temat rzekomej niesprawności umysłowej zmarłych dziadków, są bezpodstawne i gołosłowne. Babcia wnioskodawcy, mimo przebywania do końca swojego życia w zakładzie opieki lekarskiej, była w pełni sił umysłowych. Również dziadek wnioskodawcy, mimo ciężkiej choroby, pozostawał w stanie pełnej sprawności umysłowej. Dziadkowie wnioskodawcy starali się w miarę swoich możliwości, zrekompensować całkowity brak zainteresowania uczestnika potrzebą łożenia na utrzymanie wnioskodawcy zapraszając go do W., a także udzielając mu darowizn. Zachowały się dwie umowy darowizny z 1995 i 1996 r. Dziadkowie zawsze zapewniali wnioskodawcę, iż jest on jedynym wnukiem, któremu chcą przekazać mieszkanie. Po trzecie, bezpodstawne są twierdzenia uczestnika postępowania o tym, iż spadkodawcy nie

zamieszkiwali w mieszkaniu przy ul. (...). Mimo braku zgody między nimi, zajmowali oni razem mieszkanie, przy czym było one podzielone do wyłącznego użytkowania. Dziadek wnioskodawcy zajmował jeden pokój z używalnością łazienki i kuchni, a babcia zajmowała dwa pokoje z używalnością łazienki i kuchni. Matka uczestnika (spadkodawczyni) wielokrotnie udawała się do mieszkania w celu wykonania niezbędnego zarządu, do mieszkania swojego zmarłego syna R. na ul. (...), jednakże nigdy tam nie mieszkała, gdyż obsesyjnie pilnowała części swojego mieszkania, aby ani uczestnik, ani jego ojciec, nie zajęli jej pokoi. W związku z tym nieprawdziwe są informacje, aby spadkodawczyni na stałe mieszkała w mieszkaniu swojego zmarłego syna. Po czwarte, sporządzając testament ustny świadkowie nie zdawali sobie sprawy, że matka wnioskodawcy, nie powinna podpisywać tego oświadczenia pomimo, iż była przy wyrażaniu zgody przez J. K. (2). W dniu 12 czerwca 2010 r. wnioskodawca został zawieszony do mieszkania dziadków przez swojego kolegę P. M.. Był on świadkiem oświadczenia woli spadkodawcy. Stan zdrowia spadkodawcy gwałtownie się pogarszał i jedynym możliwym dniem do sporządzenia testamentu ustnego był 12 czerwca 2009 r. (piątek). Zwracając uwagę na dzień tygodnia oraz porę sporządzenia testamentu ustnego, nie było możliwości nadania temuż aktowi woli formy aktu notarialnego. Zgon spadkodawcy nastąpił w sposób nagły, w obecności wnioskodawcy, który do ostatniej chwili życia dziadka był razem z nim. W niniejszej sprawie wystąpiły wszystkie przesłanki z art. 952 k.c. – w dniu 12 czerwca 2009 r. spadkodawca w przekonaniu o swojej rychłej śmierci zapragnął wyrazić swoją ostatnią wolę. Ze względu na stan zdrowia spadkodawcy i rychle jego pogarszanie się, należy stwierdzić, że istniała obawa szybkiej śmierci spadkodawcy. Niezmiernie szybko postępujące osłabienie organizmu uniemożliwiało podjęcie działań zmierzających do nadania testamentowi innej przewidzianej przez prawo formy.

W piśmie procesowym z dnia 10 stycznia 2011 r. wnioskodawca wskazał, że uczestnik postępowania W. K. zmarł.

Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2011 r. tut. Sąd wezwał do udziału w sprawę P. K. (1), A. K. i J. K. (1) (reprezentowaną przez przedstawiciela ustawowego A. (...)).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 31 maja 2011 r. tut. Sąd zawiesił postępowanie na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 27 listopada 2015 r. tut. Sąd podjął postępowanie.

W piśmie z dnia 5 lipca 2016 r. reprezentant ustawowy uczestniczki J. A. (...) – R. wskazała, że nie kwestionuje testamentów załączonych do wniosku.

Postanowieniem z dnia 7 października 2016 r. tut. Sąd ustanowił kuratora dla uczestnika postępowania nieznanego z miejsca pobytu P. K. (1).

Pismem z dnia 24 listopada 2016 r. kurator ustanowiony dla uczestnika P. K. (1) wnosząc o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłych J. K. (3) i J. K. (2) na podstawie ustawy.

W uzasadnieniu wskazano, że ważność testamentu ustnego może budzić wątpliwości. Osoby, które go podpisały – matka wnioskodawcy G. S. oraz M. O. i K. K. (2) – koleżanki wnioskodawcy – czasowo przebywające we W., mogłyby być bezpośrednio zainteresowane nabyciem spadku przez wnioskodawcę. W ocenie kuratora w dacie 12 czerwca 2009r., a więc cztery dni przed śmiercią spadkodawcy, nie było przeciwskażeń do zachowania zwykłej formy testamentu. Załączony do wniosku testament ustny nie zawiera daty, ani miejsca jego spisania, jak również danych osoby, która go spisała. Wydaje się, że spadkodawca sam mógł podpisać składane oświadczenie. Kurator zakwestionował również fakt, że J. K. (2) wezwał przed śmiercią J. K. (3), z którą pozostawał w konflikcie. J. K. (3) chorowała ponadto na chorobę Alzheimera, co może również świadczyć o jej braku świadomości.

W związku ze skutecznym doręczeniem odpisu wniosku wraz z zawiadomieniem o terminie posiedzenia uczestnika P. K. (1), postanowieniem z dnia 22 marca 2018 r. zwolniono kuratora dla ww. uczestnika.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca J. K. (2), ostatnio stale zamieszkały we W., zmarł w dniu 16 września 2009 r. we W.. W chwili śmierci pozostawał w separacji ze spadkodawczynią J. S. (K.). Orzeczenie w przedmiocie separacji uprawomocniło się w dniu 7 października 2004 r.

Dowód:

- odpis skrócony aktu zgonu J. K. (2) nr (...) w USC we W., k. 6;
- odpis zupełny aktu małżeństwa spadkodawcy J. K. (2) nr USC/OZ/2 (...), k. 586.

Spadkodawczyni J. K. (3) zmarła w dniu 14 lutego 2010 r. w O.. Ostatnim miejscem zamieszkania spadkodawczyni był W., ul. (...). W chwili śmierci była wdową.

Dowód:

- odpis skrócony aktu zgonu J. K. (3) USC sporządzony przez USC nr (...), k. 6.

Spadkodawcy J. K. (3) (S.) oraz J. K. (2) mieli dwoje synów – W. K. oraz R. K.. Żadne z nich nie miało innych dzieci, w tym pozamałżeńskich czy przysposobionych.

Dowód:

- odpis skrócony aktu urodzenia W. K. sporządzony przez USC we W. nr USC/OS/1 (...), k. 584,
- odpis skrócony aktu urodzenia R. K. sporządzony przez USC w W. nr USC/OS/1 (...), k. 585,
- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 565,
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567,

R. K. miał troje dzieci: P. K. (2), J. K. (1) oraz A. D..

Dowód:

- odpis zupełny aktu urodzenia P. K. (2), sporządzony przez USC we W. nr (...), k. 16,
- odpis skrócony aktu urodzenia J. K. (1) sporządzony przez USC w W. nr USC/OS/1 (...), k. 583;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567,

R. K. zmarł w dniu 18 sierpnia 2009 r. w Republice Południowej Afryki.

Dowód:

- odpis skrócony aktu zgonu sporządzony przez USC we W. USC/OS/3 (...);

Uczestnik W. K. był biologicznym ojcem wnioskodawcy. W. K. zmarł w dniu 5 grudnia 2010 r. we W..

Dowód:

- odpis skrócony aktu urodzenia W. K. nr USC/OS/1 AD (...), k. 584;
- odpis skrócony aktu zgonu W. K. sporządzony przez USC we W. nr (...), k. 113.
- zapewnienie spadkowe i przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567,

Wnioskodawca B. S. został przysposobiony w pełni przez markę N. – S., który jest obecnym mężem matki wnioskodawcy G. S..

Dowód:

- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565;
- zapewnienie spadkowe wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

Relacje pomiędzy spadkodawcami J. K. (2) oraz J. K. (3) były trudne i skonfliktowane praktycznie od początku, tj. od daty zawarcia małżeństwa w 1950 r. Ostatecznie, od dnia 17 września 2004 r., spadkodawcy żyli w prawnej separacji. Wówczas uprawomocniło się orzeczenie sądowe w tym przedmiocie (sygn. akt XIII RC 157/O3). Mieszkali jednak razem w mieszkaniu przy ul. (...) we W., podzielonym do użytkowania. Spadkodawczyni czasowo przebywała także w mieszkaniu swojego syna R. K. przy ul. (...) we W.. W czasie choroby spadkodawcy relacje między nimi poprawiły się, a opiekę nad J. K. (2) sprawowała J. K. (3).

Dowód:

- kopie dokumentów, k. 47-60, 65;
- odpis zupełny aktu małżeństwa spadkodawcy J. K. (2) nr USC/OZ/2 (...), k. 586;
- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

Relacje wnioskodawcy ze spadkodawcami J. K. (2) były bardzo dobre. Wnioskodawca na stałe mieszkał w J.. Przed ukończeniem szkoły średniej kontakty z dziadkami miał częste, przyjeżdżał do nich na wakacje, a dziadkowie odwiedzali wnuka w J.. Po rozpoczęciu nauki w szkole średniej kontakty te były bardziej ograniczone. Po ukończeniu szkoły średniej, na czas odbywania studiów, zamieszkał we W.. W tym czasie kontakty z dziadkami zostały odnowione. Matka wnioskodawcy miała stały, telefoniczny kontakt ze spadkodawcami. Spadkodawcy udzielali darowizn wnukowi.

Dowód:

- umowy darowizny, k. 77-78;
- potwierdzenia przyjęcia przez W. K. k. 79-83;
- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

Spadkodawca J. K. (2) w lutym 2009 r. przeszedł operację guza jelita grubego z wytworzeniem zespolenia omijającego. Jednocześnie stwierdzono przerzuty nowotworowe do płuc i wątroby. Spadkodawca został zakwalifikowany do leczenia w (...) ((...) Centrum (...)). O tym fakcie wiedział wnioskodawca oraz jego matka.

Dowód:

- dokumentacja lekarska, k. 323;
- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

W dniu 12 czerwca 2009 r. spadkodawczyni J. K. (3) zadzwoniła do matki wnioskodawcy G. S. i poinformowała ją o ciężkim stanie spadkodawcy J. K. (2), którego stan drastycznie się pogorszył. W konsekwencji G. S., mieszkająca w J., przyjechała w godzinach popołudniowych do W., do mieszkania spadkodawcy. Wówczas spadkodawca był w logicznym kontakcie słownym i powiedział, że wszystko chce przekazać wnukowi, z którym ma kontakt, tj. wnioskodawcy B. S.. Wówczas w mieszkaniu była tylko ona oraz J. K. (3). Spadkodawca powiedział jej, aby poprosiła o przyjazd wnuka wskazując, że najlepiej by było, aby przyjechał jeszcze z jakimiś znajomymi jako świadkami. W konsekwencji wnioskodawca przyjechał do spadkodawcy wraz ze znajomymi, z którymi wspólnie wynajmował mieszkanie, tj. jego obecną żoną K. N. – S. (wtedy K., z którą był w związku) oraz M. O.. W ich obecności spadkodawca powiedział, że chce, aby wnioskodawca zajął się jego pochówkiem i wszystko po nim odziedziczył. Spadkodawca był bardzo osłabiony, nie miał możliwości napisania własnoręcznie testamentu, mówiąc męcząc się.

Dowód:

- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565;
- zeznania świadka K. N. - S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 566;
- zeznania świadka M. O. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 566-567;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

W dniu 13 czerwca 2009 r. spadkodawca został przyjęty do Szpitala MSWiA we W. przy ul. (...) w stanie ogólnym ciężkim. Był przytomny, ale bez kontaktu. Przy przyjęciu stwierdzono, oprócz rozsianej choroby nowotworowej, również niewydolność nerek i wątroby, jak również zaburzenia elektrolitowe. Pomimo zastosowanego leczenia stan chorego pogarszał się, narastały objawy niewydolności wielonarządowej. W dniu 16 września 2009 r. o godz. 10:15, spadkodawca zmarł. W dniu jego śmierci do szpitala przyjechał wnuk spadkodawcy – wnioskodawca B. S.. O śmierci dziadka dowiedział się telefonicznie od personelu szpitala.

Dowód:

- dokumentacja lekarska, k. 323.
- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

W dniu pogrzebu J. K. (2) wnioskodawca, jego matka, K. K. (2) (obecnie N. – S.) oraz M. O. spotkali się w mieszkaniu M. O., aby spisać treść testamentu ustnego spadkodawcy. Dokument został napisany przez K. K. na komputerze M. O., zatytułowany: "Stwierdzenie treści testamentu ustnego", wydrukowany i podpisany przez M. O., K. K. i G. S.. Dokument nie został opatrzony datą jego sporządzenia. Jego treść odzwierciedlała przebieg zdarzeń z 12 czerwca 2009 r.

Dowód:

- stwierdzenie treści testamentu ustnego, k. 5;
- zeznania świadka G. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565;
- zeznania świadka K. N. - S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 566;
- zeznania świadka M. O. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 566-567;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

W dniu 23 listopada 2009 r. w Kancelarii Notarialnej we W. przed Notariuszem B. N., spadkodawczyni J. K. (3) sporządziła notarialny testament nr rep. A 5271/2009, w którym do całości spadku powołała jako jedynego spadkobiercę wnioskodawcę – wnuka B. S..

Dowód:

- testament notarialny nr rep. A 5271/2009, k. 4;
- zeznania świadka B. N. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 564-565.

Po śmierci J. K. (2) spadkodawczynią opiekował się syn spadkodawców – R. K., do chwili jego śmierci. Po tym czasie spadkodawczynią opiekował się wnioskodawca, który w dniu 6 grudnia 2009 r. przywiózł ją do Ośrodka (...) Emeryta i Rencista Sp. z o.o. w O.. Opłaty za pobyt regulował wnioskodawca i interesował się stanem zdrowia spadkodawczyni, odwiedzał ją. Na krótko przed śmiercią J. K. (3) trafiła do szpitala w P., gdzie zmarła.

Dowód:

- pismo z Ośrodka (...) Emeryta i rencisty sp. z.o.o w P. z dnia 009-09-2016 r., k. 325-326;
- przesłuchanie wnioskodawcy B. S. (e-protokół z dnia 9 lipca 2018 r.), k. 567.

Sąd zważył, co następuje:

Kluczowym zagadnieniem w niniejszej sprawie była ważność i skuteczność testamentów sporządzonych przez spadkodawców: testamentu ustnego z dnia 12 czerwca 2009 r. sporządzonego przez J. K. (2) i testamentu w formie aktu notarialnego z dnia 23 listopada 2009 r. J. K. (3).

Zgodnie z treścią przepisu art. 926 k.p.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu (§ 1). Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą (§ 2). Sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. W szczególności bada, czy spadkobierca pozostawił testament, oraz wzywa do złożenia testamentu osobę, co do której będzie uprawdopodobnione, że testament u niej się znajduje (art. 670 k.p.c.).

W zakresie powołania spadkobiercy testatorowi przysługuje swoboda testowania. Przepis art. 926 k.p.c. przyznaje pierwszeństwo woli spadkodawcy w rozporządzeniu swoim majątkiem na wypadek śmierci.

Zgodnie z art. 952 § 1 k.c., jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków.

Treść takiego testamentu może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spisze oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie (art. 952 § 2 k.c.).

W wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Jeżeli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach dwóch świadków (art. 952 § 3 k.c.).

W niniejszej sprawie treść oświadczenia złożonego przez J. K. (2) w dniu 12 czerwca 2009 r. została spisana przez K. K., pozostającą wtedy w związku z wnioskodawcą, obecnie jego żoną. Obecni przy tym byli: M. O., G. S. (matka

wnioskodawcy) i wnioskodawca – osoby, które były świadkami wyrażenia przez spadkodawcę ustnie swej ostatniej woli w dniu 12 czerwca 2009 r. Wnioskodawca - jako osoba, dla której została przewidziana korzyść w testamencie, a także jego matka – jako osoba bliska - nie mogli być zaliczeni do kręgu trzech świadków, których obecność jest wymagana dla skuteczności ustnego oświadczenia woli spadkodawcy zgodnie z wyłączeniem zawartym w art. 957 § 1 k.c. Stosownie do tego przepisu nie może być świadkiem przy sporządzaniu testamentu osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść. Nie mogą być również świadkami: małżonek tej osoby, jej krewni lub powinowaci pierwszego i drugiego stopnia oraz osoby pozostające z nią w stosunku przysposobienia (§ 1). Jeżeli świadkiem była jedna z osób wymienionych w paragrafie poprzedzającym, nieważne jest tylko postanowienie, które przysparza korzyści tej osobie, jej małżonkowi, krewnym lub powinowatym pierwszego lub drugiego stopnia albo osobie pozostającej z nią w stosunku przysposobienia. Jednakże gdy z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez nieważnego postanowienia spadkodawca nie sporządziłby testamentu danej treści, nieważny jest cały testament (§ 2). Zgodnie zaś z art. 958 k.c. testament sporządzony z naruszeniem przepisów rozdziału niniejszego jest nieważny, chyba że przepisy te stanowią inaczej.

Mając zatem na uwadze, że ostatnia wola została oświadczona przez J. K. (2) w obecności jedynie dwóch osób, które stosownie do powołanych przepisów mogły być świadkami testamentu ustnego (M. O. i K. K.) – testament ten jest nieważny w całości – jako przysparzający, pomimo spełnienia pozostałych warunków w postaci zaistnienia obawy rychłej śmierci i niemożności zachowania zwykłej formy testamentu wskutek szczególnych okoliczności.

Należało bowiem odrzucić – jako w całości bezzasadny i gołosłowny - uczestnika oraz kuratora ustanowionego dla uczestnika P. K. (1), iż w dniu 12 czerwca 2009 r., tj. podczas składania ustnego oświadczenia woli przez J. K. (2), miał on wówczas możliwość sporządzenia zwykłego testamentu. Należy wskazać, że w tym czasie spadkodawca cierpiał na mocno zaawansowaną chorobę nowotworową, a fakt, że trafił on do szpitala następnego dnia, gdzie zmarł cztery dni po złożeniu swojej ostatniej woli w stanie agonalnym, świadczy o tym, że w ogóle nie można mówić o jakiegokolwiek możliwości sporządzenia testamentu zwykłego. Spadkodawca, co zresztą wynika z przesłuchania świadków i zeznań wnioskodawcy, był w dniu 12 czerwca 2009 r. mocno osłabiony, a problemem była dla niego dłuższa rozmowa. Dlatego należy z całą mocą podkreślić, że przekonanie spadkodawcy o rychłej śmierci może uzasadniać każda przyczyna (zły stan zdrowia, podeszły wiek, znajdowanie się w sytuacji zagrażającej bezpośrednio życiu), która w świetle aktualnej wiedzy i doświadczenia życiowego, przy uwzględnieniu indywidualnych właściwości organizmu spadkodawcy, może być przyczyną jego bliskiej śmierci. Nie można bowiem całkowicie pomijać "przecucia śmierci", mimo że nie można go w pełni racjonalnie wyjaśnić. Obawa rychłej śmierci zachodzi także wówczas, jeżeli po sporządzeniu testamentu okazało się, że okoliczności uzasadniające przekonanie spadkodawcy o jego bliskiej śmierci w rzeczywistości nie zachodziły. Obawa ta musi istnieć w chwili sporządzania testamentu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2006 r. sygn. akt II CSK 128/05).

Niezależnie od nieważności sporządzonego przez J. K. (2) testamentu ustnego zachodziła również nieskuteczność stwierdzenia jego treści. Dokument napisany przez K. K. nie zawierał bowiem daty i miejsca jego sporządzenia, a stwierdzenie treści testamentu przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem nie mogło mieć miejsca, gdyż wniosek o stwierdzenie nabycia spadku został złożony w sądzie po upływie sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku. Daty sporządzenia tego dokumentu nie udało się również ustalić w toku przesłuchania świadków i wnioskodawcy, gdyż żaden z nich nie pamiętał daty pogrzebu spadkodawcy.

W kontekście powyższych rozważań za nieistotne należało uznać podnoszone przez uczestnika postępowania zarzuty co do nieczytalności spadkodawcy. Jednocześnie wskazać trzeba, że przeprowadzone postępowanie dowodowe nie potwierdziło tych zarzutów. Dokumentacja medyczna nie wskazywała na zaburzenia świadomości w dniu 12 czerwca 2009 r., a dopiero w dniu przyjęcia spadkodawcy do szpitala, tj. 13 czerwca 2009 r. Rodzaj choroby, na którą cierpiał spadkodawca, tj. nowotwór - również co do zasady nie wyłącza świadomości czy swobody powzięcia i wyrażenia woli. Wszyscy obecni w dniu 12 czerwca 2009 r. przy spadkodawcy świadkowie zeznali, że mówił jasno i był w pełni świadomy. Zaś dokumenty złożone przez uczestnika W. K. świadczą jedynie o silnym konflikcie między J. K. (2) i jego małżonką, który datował się jeszcze z czasów zawierania małżeństwa.

Mając na uwadze powyższe należało stwierdzić, że w odniesieniu do spadkodawcy J. K. (2) miało miejsce dziedziczenie z mocy ustawy.

Z akt sprawy wynika, że w chwili śmierci (tj. w dacie otwarcia spadku w dniu 16-06-2009 r. – art. 924 k.c.) spadkodawca J. K. (2) miał dwóch synów: W. K. (zm. 05-12-2010 r.) oraz R. K. (zm. 8-09-2009 r.). Jak wynika z zapewnienia spadkowego – żaden z nich nie złożył oświadczenia spadkowego.

Zgodnie z art. 931 § 1 k.c. w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Istotną okolicznością jest fakt, że w dacie otwarcia spadku J. K. (2) był w sądownie orzeczonej separacji ze spadkodawczynią J. K. (3), przez co nie wchodziła ona do kręgu spadkobierców ustawowych. Zgodne bowiem z art. 935 [1] k.c. przepisów o powołaniu do dziedziczenia z ustawy nie stosuje się do małżonka spadkodawcy pozostającego w separacji.

W związku z powyższym Sąd, na podstawie art. 931 § 1 k.c. w zw. z art. 935 [1] k.c. stwierdził, że spadek po J. K. (2), zmarłym dnia 16 czerwca 2009 r. we W., ostatnio stale zamieszkałym we W. przy ul. (...), na podstawie ustawy nabyli: synowie W. K. i R. K. po 1/2 części wprost (pkt I sentencji).

Zgodnie z art. 950 k.c. testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego.

W niniejszej sprawie bezsporna była okoliczność sporządzenia w dniu 23 listopada 2009 r. przez spadkodawczynię J. K. (3) w Kancelarii Notarialnej we W. przez notariuszem B. N., testamentu notarialnego nr rep. A 5271/2009 r. W ocenie Sądu brak było podstaw do kwestionowania jego ważności. W szczególności w ocenie Sądu nie zachodziła jakkolwiek wątpliwość co do świadomości i swobody testowania przez J. K. (3). Nie została złożona żadna dokumentacja medyczna, która wskazywałaby na jakieś zaburzenia psychiczne u spadkodawczyni. Z zeznań przesłuchanej w charakterze świadka notariusz, która sporządziła akt notarialny obejmujący testament J. K. (3), wynikało, że nie miała wątpliwości co do świadomości testatorki. Bo chociaż świadek nie pamiętała okoliczności sporządzenia tego testamentu, to zeznała, że w razie wątpliwości co do świadomości czy woli testowania – odmawia sporządzenia takiego dokumentu. Jeśli zaś chodzi o dokumenty złożone przez uczestnika W. K., to jak wskazano wyżej – w ocenie Sądu świadczą one jedynie o silnym konflikcie z J. K. (2), który datował się jeszcze z czasów zawierania małżeństwa.

Zgodnie z treścią tego testamentu ww. spadkodawczyni oświadczyła, że do całości spadku powołuje jedynego spadkobiercę – wnioskodawcę B. S..

W konsekwencji Sąd, w oparciu o art. 941 k.c. oraz art. 950 k.c. stwierdził, że spadek po J. K. (3), zmarłej dnia 14 lutego 2010 r. w O., ostatnio stale zamieszkałym we W. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego z dnia 23 listopada 2009 r., nabył B. S. w całości (pkt II).

O kosztach postępowania (pkt III sentencji) w kwocie 1808,52 zł poniesionych w toku postępowania tymczasowo przez Skarb Państwa (związanych z kosztami doręczeń oraz uzyskania dokumentów) i obowiązku ich zwrotu przez wnioskodawcę Sąd postanowił na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2018 r., poz. 300 ze zm.) i art. 520 § 1 k.p.c.

Z/

1. odnotować;
2. odpis doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy;
3. kal. 14 dni.